

DENET DUYURU

Duyuru Tarihi : 12.03.2015
Duyuru No : 2015/043
Yayımlandığı Yer : LEBİB YALKIN DERGİSİ -
Mart 2015 Sayı : 135

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

YÜZDE 5 ORANINDA BİRİNCİ TEMETTÜ DAĞITILMASI MECBURİ DEĞİLDİR

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir

mehmet.mac@bdo.com.tr

ÖZET:

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 519/2-c maddesindeki "**Pay sahiplerine yüzde beş oranında kar payı ödendikten sonra, ...**" ibaresinden yola çıkarak, sermaye şirketlerinin sermayenin yüzde 5'i kadar kar payı dağıtmak mecburiyetinde oldukları görüşünü ileri sürenlere rastlanmaktadır.

Bu görüş, fiili dağıtım yapılmasa bile bu miktardaki karın dağıtılmış olduğu varsayımıyla kar dağıtım stopajı istenebileceği düşüncesini akla getirmektedir.

Bizim görüşümüz, söz konusu hükmün kar dağıtılması mecburiyeti getiren bir hüküm olmadığı yönündedir. Bu görüşümüzün dayanakları aşağıda sıralanmıştır. Zaten, uygulama öteden beri bu anlayışa göre devam etmektedir.

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2014 yılında 7,02 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 152 ülkede bulunan 1.328 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 60.000 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlarla ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Denet'in müşterilerine özel bir hizmetidir. İzinsiz çoğaltılamaz, iktibas edilemez.

1. SERMAYENİN YÜZDE 5’i KADAR KAR DAĞITIMININ MECBURİ OLDUĞU YÖNÜNDEKİ GÖRÜŞLER VE GEREKÇELERİ :

Eski TTK’nun, yasal yedek akçelerin düzenlendiği 466 ncı maddesinde 2 nci tertip yedek akça ayrılmasına ilişkin olarak,

“..... *pay sahipleri için yüzde beş kar payı AYRILDIKTAN sonra ....*”

ibaresi kullanılmak suretiyle tanım yapılmıştı.

Bu tanım genel olarak kar dağıtım mecburiyeti olarak algılanmamış, şirketler hemen hemen hiçbir tartışmaya konu olmaksızın KAR DAĞITILMAMASI yönünde karar alabilmişlerdir.

Yeni TTK’nun 466 ncı maddeye tekabül eden 519 uncu maddesinde bu ibare,

“*Pay sahiplerine yüzde beş oranında kar payı ÖDENDİKTEN sonra, ...*”

şeklinde değiştirilmiştir.

Bu ibare değişikliği, bazı yazarlar tarafından yeni TTK ile sermayenin yüzde 5’i kadar kar dağıtılmasının mecburi hale geldiği şeklinde yorumlanmış ve yazılara konu edilmiştir.

Örnek vermek gerekirse;

- Sayın Rahim AK, “*Binlerce Şirkete Para Cezası*” başlıklı yazısında,¹
- Sayın Nazmi KARYAĞDI, “*Yüzde 5 Oranında I. Temettü Dağıtmak Zorunlu Hale Geldi*” başlıklı² ve “*Yüzde 5 Kar Payı Dağıtılması*” başlıklı³ yazılarında,
- Sayın İbrahim GÜLER “*Birinci Tertip Temettü Dağıtılmak Zorunda mı ?*” başlıklı yazısında⁴,
- Sayın Soner ALTAŞ “*Anonim ve Limited Şirketler Birinci Temettünün Ödenmesi Zorunlu mudur?*” başlıklı yazısında⁵,

vergi sonrası ticari karın, SERMAYENİN YÜZDE BEŞİ KADAR KISMININ ORTAKLARA DAĞITILMASININ MECBURİ OLDUĞU görüşünü ifade etmiştir.

¹ www.ekonomi.haberturk.com 13 Mayıs 2014

² Yaklaşım Dergisi’nin Mart 2013 Sayısı

³ Yaklaşım Dergisi’nin Eylül 2014 Sayısı

⁴ www.adanasmmmo.org

⁵ Mali Çözüm Dergisi’nin Eylül-2013 Sayısı

Bahsi geçen yazarların bu görüşü ileri sürerken dayandıkları ana husus, eskiden “..... **ayrıldıktan sonra**” şeklinde olan ibarenin, yeni TTK’da “ ..... **ödendikten sonra**” şeklinde değiştirilmiş olmasıdır.

Bizim anlayışımıza göre bu ibare değişikliği şirketlere, yıllık karın, sermayenin yüzde beşi kadar kısmının dağıtılması mecburiyeti getirmiş değildir.

Aşağıdaki bölümlerde bu görüşümüzün dayanakları ile paralel görüşle yazılan yazılar ve yapılan uygulamalar açıklanmıştır.

2. YÜZDE BEŞ KAR DAĞITILMASININ MECBURİ OLMADIĞI YÖNÜNDEKİ GÖRÜŞÜMÜZÜN GEREKÇELERİ VE PARALEL GÖRÜŞLER :

Eski TTK’nun geçerli olduğu yıllarda, bu Kanundaki 466 ncı maddede yer alan “ ..... **ayrıldıktan sonra** “ ibaresinin kar dağıtım zorunluluğu anlamına geldiği yönünde görüşlere geçmişte de rastlanmıştır. Ancak bu görüşler çok zayıf kalmış ve uygulama, kar dağıtım mecburiyetinin olmadığı anlayışıyla çok uzun süre devam etmiştir.

Bizim görüşümüz, yeni TTK’da söz konusu ibarenin “..... **ödendikten sonra**” olarak değiştirilmesinin, yüzde beş kar payı dağıtma mecburiyeti getirildiği anlamında olmadığı yönündedir.

Bu görüşümüzün dayanakları şöyle özetlenebilir:

- Söz konusu ibare değişikliğinin amacının temettü kavramının, ayrılmak değil ödenmek kelimesiyle ifade edilmesinin daha doğru olacağı düşüncesine dayandığı, bu ibare değişikliği ile yüzde beş kar dağıtımının mecburiyet haline getirilmesinin amaçlanmadığı anlaşılmaktadır.
- Başka bir anlatımla burada karın, sermayenin yüzde beşine tekabül eden kısmının II. Tertip yedek akçe gerektirmeksizin pay sahiplerine ödenebileceği ifade edilmektedir.
- Nitekim yeni TTK’nun 519 uncu maddesine ilişkin gerekçede şu açıklamaya yer verilmiştir:

“Madde 519 - Madde, 6762 sayılı Kanunun 466 ncı maddesinden alınmıştır. Ancak, anılan 466 ncı maddenin ifadesi, uygulamada yorum güçlükleri doğurduğundan gerek kelimelerin seçiminde, gerek söz diziminde önemli değişiklikler yapılmış, ancak İÇERİĞE TEMEL OLAN DÜŞÜNCE VE HÜKÜMLER DEĞİŞTİRİLMEMİŞTİR. “

Görüldüğü gibi Kanun Koyucu’nun amacı, eski TTK’daki 466 ncı madde uygulamasını aynen devam ettirmektir.

Gerekçedeki bu açıklamaya rağmen sadece “..... **ödendikten sonra**” ibaresine dayanılarak yüzde beş kar payı ödenmesi mecburiyeti geldiğini ileri sürmek doğru değildir.

- Şirket ana sözleşmesinde veya mevzuatta çok açık ve zorlayıcı bir hüküm bulunmadığı sürece karın dağıtılmasına veya dağıtılmamasına ilişkin kararların verilmesinde tek yetkili organ Genel Kuruldur. Yeni TTK'nun 519 uncu maddesini, açık şekilde şirketleri yüzde beş kar dağıtımına zorlayan bir hüküm olarak algılamak mümkün değildir.
- Söz konusu 519 uncu madde, yasal yedek akçelerin hesaplanış şekillerini belirtmeyi amaçlayan bir maddedir. Kar dağıtımı gibi esasa müessir bir düzenlemenin böyle bir tarifi içine yerleştirilmiş olması mümkün değildir.
- Kaldı ki yeni TTK'da kar paylarını konu alan ayrı bir bölüm mevcuttur. "*Kar payı*" başlıklı 509 uncu maddede kar dağıtımı mecburiyetinden söz edilmemiştir.

3. SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN ANLAYIŞI, KAR DAĞITIM MECBURİYETİNİN BULUNMADIĞI YÖNÜNDEDİR :

Sermaye Piyasası Kurulu'nun II-19.1 sayılı "*Kar Payı Tebliği*"nde SPK denetimindeki şirketlerin kar dağıtmama kararları alabilecekleri belirtilmektedir. (Madde 4/2-a)

Bu Tebliğ SPK'nın da yeni TTK'nun yüzde beş kar dağıtım mecburiyeti getirmediği görüşünde olduğunu göstermektedir.

4. TİCARET SİCİL MÜDÜRLÜKLERİNİN ANLAYIŞ VE UYGULAMASI DA KAR DAĞITIMI MECBURİYETİ OLMADIĞI ŞEKLİNDEDİR :

Yeni TTK yürürlüğe girdikten sonra, kar dağıtımı yapılmamasını öngören binlerce genel kurul kararı alınmış ve bunların pek çoğu ticaret sicil memurlukları tarafından tescil edilmiştir.

Kar dağıtılmaması kararları Türk Ticaret Kanunu'nun 519 uncu maddesine aykırılık teşkil etmiş olsaydı, bunca genel kurul kararının tescilinin reddedilmesi gerekirdi.

5. KAR DAĞITIMI MECBURİYETİNİN OLMADIĞI YÖNÜNDEKİ YAZAR GÖRÜŞLERİ :

Şirketlerde kar dağıtımının mecburi olmadığı görüşünü benimseyen çok sayıda kişi ve yazara rastlanmaktadır.

Örnek vermek gerekirse;

- Sayın Uğurcan ÖZSES, "*Sermaye Şirketlerinde Kar Dağıtımı Zorunlu mudur?*" başlıklı yazısında⁶,
- Sayın Abdülkadir KAHRAMAN "*Yeni TTK Sonrası I. Temettü Dağıtımı Zorunluluğu*" başlıklı yazısında⁷,

⁶ www.majorymm.com

⁷ www.kpmgvergi.com

- Sayın Şefik ÇAKMAK “*Kar Elde Eden Şirketler Yeni TTK ve Vergi Kanunlarına Göre Kar Dağıtmak Ve Vergi Kesintisi Yapmak Zorunda Değildir*” başlıklı yazısında⁸,

şirketlerde öteden beri kar dağıtım mecburiyeti bulunmadığı, yeni TTK’nın da böyle bir mecburiyet getirmediği yönünde görüş ifade etmişlerdir.

6. KONUNUN VERGİSEL BOYUTU :

Bilindiği üzere kurumların (bu arada sermaye şirketlerinin) kazançları %20 oranında kurumlar vergisine tabidir.

Kar dağıtımı yapılmadığı sürece başka bir vergi doğmaz.

Karın dağıtılması halinde, şayet kar payını alan Türk kurumlar vergisi mükellefi değil ise, %15 oranında (vergi anlaşmasının etkilediği hallerde, anlaşmada belirtilen oran üzerinden) stopaj yapılması gerekir.

Yüzde beş kar dağıtımının mecburi olduğu durumda, dağıtım mecburiyetine konu kar yasal hüküm nedeniyle dağıtılmış addedilerek stopaj talebine konu edilmesi gerektiği akla gelebilir.

Ancak;

- Yukarıda belirttiğimiz gibi yeni TTK’nun 519 uncu maddesi kar dağıtım mecburiyeti getiren bir madde olmadığı için böyle bir stopaj talebi söz konusu olamaz.
- Bir an için, kar dağıtım mecburiyetinin var olduğu kabul edilse bile, böyle bir mecburiyetin varlığının, kar payının nakden veya hesaben ödenmediği durumda otomatik olarak stopaj doğurmaya yetmeyeceği görüşündeyiz.

7. ÖRNEK KAR DAĞITIMI :

TTK’nun 519 uncu maddesinin işleyişini göstermek amacıyla aşağıda bir kar dağıtım örneği verilmiştir.

KAR DAĞITIMINA İLİŞKİN VERİLER :

– Ödenmiş sermaye (*)	100.000 TL
– Daha önce ayrılmış olan I. tertip yedek akçe miktarı	19.500 TL
– Vergi sonrası ticari kar	25.000 TL
– Ortaklar : Hisselerin %50’si bir Türk A.Ş.’ye %50’si ise Türkiye’de mukim bir gerçek kişiye aittir.	
– Kar dağıtım kararı: Karın tamamının dağıtılması.	

⁸ www.gulbenkmusavirlilik.com

(*) NOT :

I.tertip yedek akçenin hesabında dikkate alınacak %20'lik tavanın tayininde dikkate alınması gereken sermaye ÖDENMİŞ sermayedir. (TTK Md. 519/1)

II.tertip yedek akçe hesaplamasının dışında tutulması gereken %5'lik kar kısmının hesabında baz alınması gereken rakam ise, bizim anlayışımıza göre ilgili hesap yılının sonuncu günü itibari ile TESCİLLİ sermayedir.

KAR DAĞITIM KARARININ UYGULANMASI :

– I. tertip yedek akçe :

TTK'nun 519/1 inci maddesine göre yıllık karın yüzde 5'i (Örneğimize göre $25.000 \times 0,05 = 1.250$ TL) I. tertip (genel kanuni yedek) akçe olarak ayrılır. Ancak I. tertip yedek akçenin ödenmiş sermayenin %20'si (örneğimize göre $100.000 \times 0,20 = 20.000$ TL) ile sınırlı olduğundan, yine örneğimize göre ayrılması gereken I. tertip yasal yedek akçe 1.250 TL değil, $(20.000 \text{ TL} - 19.500 \text{ TL} =)$ **500 TL olarak tespit edilmelidir.**

– II. tertip yedek akçe :

TTK'nun 519/1-c maddesine göre, dönem dağıtılabılır karının, tescilli sermayenin yüzde 5'i kadar kısmının (örneğimize göre $100.000 \times 0,05 = 5.000$ TL'nin) II. tertip yedek akçe hesabının dışında tutulması, dağıtılması kararlaştırılan kar payının bu yüzde 5'lik sınırı aşan kısmının yüzde 10'unun II. tertip yedek akçe olarak ayrılması gerekmektedir.

Örneğimizde karın tamamının dağıtılması kararlaştırıldığına göre 25.000 TL tutarındaki yıllık vergi sonrası ticari kardan I. tertip yedek akçe olan 500 TL indirildikten sonra kalan 24.500 TL'nin 5.000 TL'lik kısmı I. temettü olarak (II. tertip yedek akçe hesaplanmaksızın) ayrılacak, kalan 19.500 TL'nin yüzde 10'u olan **1.950 TL II. tertip yedek akçe olarak hesaplanacak,** kalan $(19.500 - 1.950 = 17.550 \text{ TL})$ II. temettünün tutarı olacaktır.

NOT :

Uygulamada, Bu örnekteki ikinci tertip yasal yedek akçe hesabının, 19.500 TL'nin %10'unun alınması şeklinde değil, bu rakamın 11'e bölünmesi sureti ile yapılabildiği görülmektedir. TTK'nın 519 uncu maddesi her iki hesap tarzını da haklı kılacak şekilde düzenlenmiştir. Kaldı ki yedek akçelerin yanlış hesaplanmasını konu alan herhangi bir cezai müeyyide hükmü yoktur. Bu nedenle her iki hesap şekli de kabul görmektedir.

– Dağıtılacak karın hesabı :

Böylelikle bulunan I ve II. tertip temettüleri toplamı (5.000 TL + 17.550 TL = 22.550 TL) yasal yedek akçeler ayrıldıktan sonra ortaya çıkan, stopaj öncesi dağıtılacak kar payıdır.

Örneğimize göre 22.550 TL olan brüt dağıtılabılır karın, Türkiye’de mukim gerçek kişi ortağa isabet eden 11.275 TL’lik kısmı, %15 oranında kar dağıtımını stopajına tabi olup kalan 11.275 TL’lik kısım bir Türk kurumlar vergisi mükellefine isabet ettiği için stopaj gerektirmez.

Buna göre ;

- Türkiye’de mukim gerçek kişi ortağa (11.275 - 1.691,25 =) 9.583,75 TL
- Türk A.Ş. olan ortağa 11.275,00 TL

olmak üzere toplam 20.858,75 TL kar payı ödemesi yapılacaktır.

Kar dağıtımına ilişkin yevmiye maddesi şöyle olacaktır :

591 DÖNEM NET KARI	25.000,00	
540 YASAL YEDEKLER		2.450,00
I. Tertip yedek akçe	500,00	
II. Tertip yedek akçe	1.950,00	
331 ORTAKLARA BORÇLAR		20.858,75
Gerçek kişi ortak	9.583,75	
Türk A.Ş. ortak	11.275,00	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		1.691,25

SONUÇ :

Eski TTK’nın 466 ncı maddesindeki “... *pay sahipleri için % 5 kar payı ayrıldıktan sonra*” ibaresi, kar dağıtımını mecburiyeti olarak algılanmamış ve uygulanmamıştır.

Yeni TTK’nun 519 uncu maddesi, eski TTK’daki 466 ncı maddeye tamamen paraleldir.

Nitekim 519 uncu maddenin gerekçesinde, madde üzerinde sadece kelime seçimi anlamında rötuşlar yapıldığı, “.... **İÇERİĞE TEMEL OLAN DÜŞÜNCE VE HÜKÜMLER....**” açısından herhangi bir değişikliğin amaçlanmadığı belirtilmiştir.

Dolayısıyla eski TTK'nun 466 ncı maddesindeki “ ..... *ayrıldıktan sonra*” ibaresinin, yeni TTK'nun 519 uncu maddesinde “..... *ödendikten sonra*” haline getirilmiş olması, kar dağıtım mecburiyeti getirildiği şeklinde yorumlanamaz.

Uygulamada kar dağıtmama kararı almış olan şirketler, gerek TTK açısından, gerekse vergisel yönden herhangi bir vergi, ceza veya engelleme ile karşılaşmamaktadır.